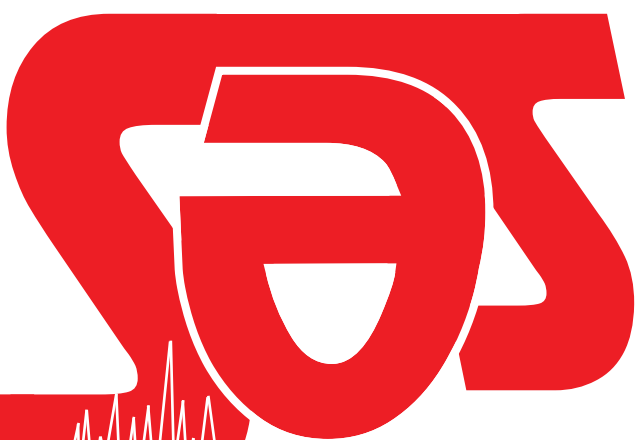

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

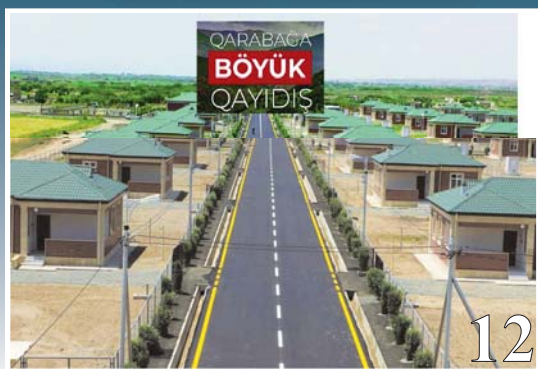

№ 039 (6722)

2 mart 2023-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Böyük Qayıdış: ƏZƏLİ TORPAQLARA
YOL ALAN KARVANLAR

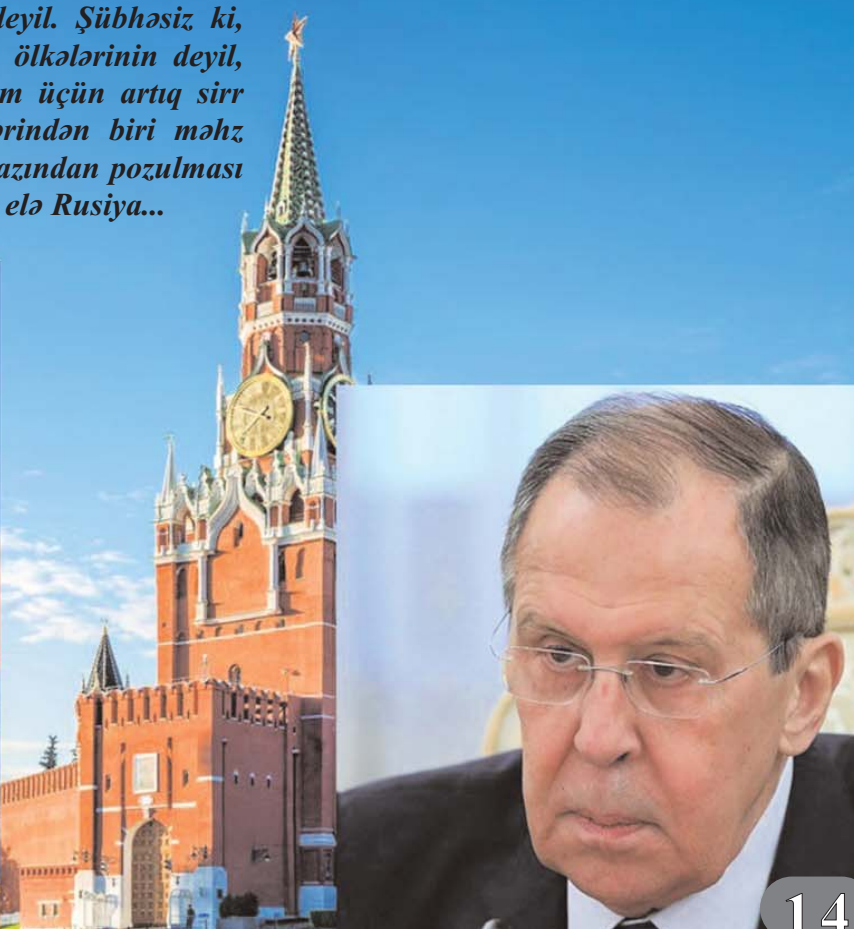
Azərbaycan - etibarlı tərəfdaş, lider ölkə!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Bakıda səfərdə olan bir sıra dövlət başçıları və beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri ilə görüşüb

İrəvanın mövqeyinə görə Moskvada yaranan QICIQ

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Bakıya səfərinin əlbəttə ki, səbəbləri var və heç də təsadüfi deyil. Şübhəsiz ki, Rusiyanın XİN rəhbərinin səfəri təkcə region ölkələrinin deyil, bütün dünyanın diqqət mərkəzindədir. Heç kim üçün artıq sirr deyil ki, Lavrovun bu səfərinin əsas səbəblərindən biri məhz Moskva ilə İrəvan arasında münasibətlərin ən azından pozulması və gərginliyin get-gedə artmasıdır, hansı ki, bu, elə Rusiya...

Düşünmək azaddır,
bəs demək?

"Ekoaksiya 80 gün
ərzində ciddi siyasi
nəticələr əldə edib"

"Zərurət yaranarsa,
prokurorluq və DTX əməkdaşları
İrana ezam olunacaq"

Ailədə sayğı
hüququ
üstələyərsə...

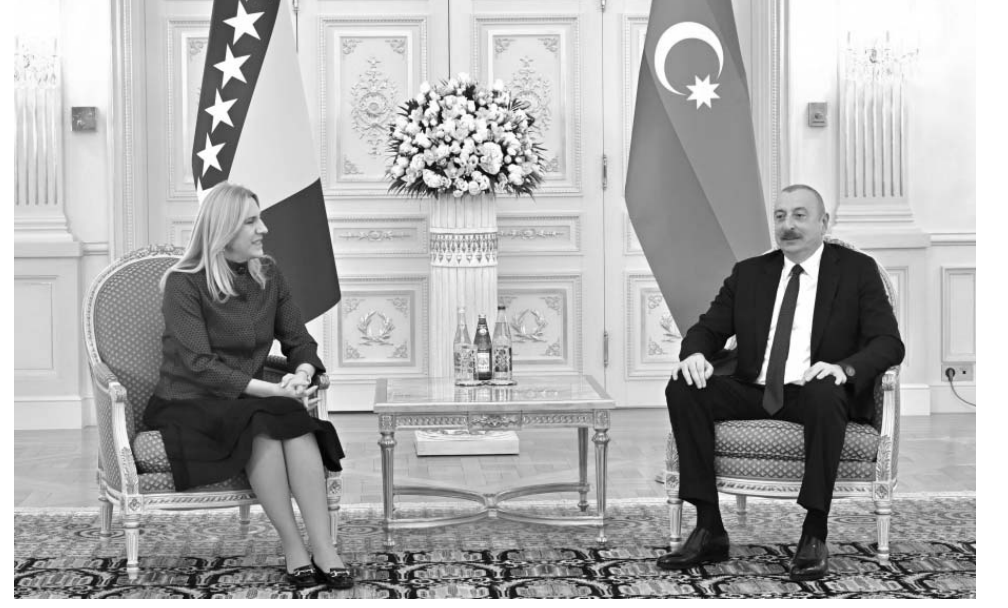
"Medianın formalaşması və
inkışafı Ulu Öndərin adı ilə bağlıdır"

"Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəqil dövlətçilik tariximizdə rolunun böyük olduğu şübhəsizdir. Ümummilləti Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən sonra müstəqil dövlətçilik üçün lazımlı və əhəmiyyətli olan bütün institutların formalaşdırılması, möhkəmləndirilməsi yönündə sistemli addımlar atıldı.

Azərbaycan- etibarlı tərəfdaş, lider ölkə!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Bakıda səfərdə olan bir sıra dövlət başçıları və beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri ilə görüşüb

“Pandemiya dövründə Azərbaycan Qoşulmama Hərəkətinə üzv dövlətlərə humanitar dəstək göstərib”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 1-də Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri xanım Jelka Tsviyanoviç ilə görüşüb. Dövlətimizin başçısı Qoşulmama Hərəkətinin COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə görüşündə iştirak etmək üçün ölkəmizə səfər etdiyinə görə Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədrinə minnətdarlığını bildirdi, səfər zamanı ikitərəfli əlaqələrimizlə bağlı müzakirələr aparmaq üçün imkanların da yarandığını deyib.

qeyd edib. Görüşdə Azərbaycan ilə Bosniya və Herseqovina arasında siyasi münasibətlərin çox yaxşı səviyyədə olduğu qeyd edilib. Ancaq iqtisadi-ticarət əlaqələrinin daha da gücləndirilməsinin, həmçinin biznes dairələri arasında birbaşa təmasların təşviqinin vacibliyi də diqqətə çatdırılıb.

Söhbət zamanı Bakı və Sarayevə şəhərlərinin hələ ötən əsrin 70-ci illərindən qardaşlaşmış şəhərlər olduğu xatırlanaraq, şəhərlərarası əlaqələrin inkişafının da önemi vurğulanıb. Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri dövlətimizin başçısını ölkəsinə rəsmi səfərə dəvət edib. Azərbaycan

Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri ölkəmizdə olmasından məmnunluğunu bildirib, Bakının gözəlliyinin onu heyran etdiyini dedi. Qonaq münasibətlərimizin yüksək səviyyədə olduğunu qeyd edib, COVID-19 dövründə və Bosniya və Herseqovinanada baş vermiş daşqınlar zamanı Azərbaycanın onun ölkəsinə göstərdiyi dəstəyin yüksək qiymətləndirildiyini vurğulayıb.

Jelka Tsviyanoviç iqtisadiyyat, ticarət, investisiya, enerji və digər sahələrdə əməkdaşlıq üçün böyük imkanların olduğunu

Prezidenti dəvəti məmnuniyyətlə qəbul edib.

Dünən həmçinin Prezident İlham Əliyev Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının Baş direktoru Antonio Vitorinonu da qəbul edib. Antonio Vitorino Qoşulmama Hərəkətinin COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə görüşünə dəvət edildiyinə görə təşəkkürünü bildirib, bu sammitin hazırda beynəlxalq gündəlikdə duran məsələlərin müzakirəsi baxımından çox yaxşı fərsət yaratdığını deyib.

Azərbaycan ilə Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı arasında çox sıx əlaqələrin olduğunu

vurğulayan dövlətimizin başçısı Qoşulmama Hərəkətinin Bakıda keçiriləcək sammitində iştirak etdiyinə görə Antonio Vitorinoya minnətdarlığını ifadə edib. Prezident İlham Əliyev Qoşulmama Hərəkətinə sədrlik dövründə ölkəmizin bu Hərəkətin daha da təsisatlanması istiqamətində bir sıra təşəbbüslərlə çıxış etdiyini bildirib.

Ölkəmizlə rəhbərlik etdiyi təşkilatın səmərəli əməkdaşlığına görə təşəkkürünü ifadə edən Antonio Vitorino Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazi-

lərinə Böyük Qayıdışa dair Birinci Dövlət Proqramının əhəmiyyətini vurğulayıb. Qonaq qeyd edib ki, Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı öz təcrübəsindən çıxış edərək bu prosese dəstək verə bilər. Antonio Vitorino ölkəmizdə Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının regional təlim mərkəzinin yaradılmasının vacibliyini qeyd edib, bu mərkəzin həm Azərbaycanda, həm də region ölkələrində imkanların artırılmasına və peşəkar kadrların hazırlanmasına töhfə verəcəyini deyib.

Ardı Səh. 3

Azərbaycan- etibarlı tərəfdaş, lider ölkə!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Bakıda səfərdə olan bir sıra dövlət başçıları və beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri ilə görüşüb

Əvvəli-Səh-2

Qonaq Azərbaycanın qaçqınların müdafiəsi və beynəlxalq miqrasiya üzrə məşvərətçi proses olan 2023-2024-cü illər üzrə Almatı prosesinə sədrliyini qeyd edərək, miqrasiya ilə bağlı davamlı dialoqun və məlumat mübadiləsinin müzakirəsi baxımından bu platformanın əhəmiyyətini vurğulayıb. Görüşdə Azərbaycanlı mütəxəssislərin Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatında və BMT-nin digər strukturlarında təmsilçiliyinin artırılmasının vacibliyi bildirilib.

Prezident İlham Əliyev martın 1-də İraq Respublikasının Prezidenti Əbdüllətif Camal Rəşid ilə görüşüb. Ölkəmizdə olmaqdan məmnunluğunu bildiren Əbdüllətif Camal Rəşid Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Təmas Qrupunun Zirvə görüşünə dəvətə görə dövlət

timizin başçısına minnətdarlığını ifadə edib. İraq Prezidenti Qoşulmama Hərəkatının indiki dövrdə beynəlxalq münasibətlərdə xüsusilə çox böyük rola malik olan bir təsisat olduğunu bildirib.

Dövlətimizin başçısı İraq Prezidentinə ölkəmizə səfər etdiyinə görə təşəkkürünü bildirib. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyinin başa çatmaq ərafəsində olduğunu qeyd edən Prezident İlham Əliyev sədrlik dövründə ölkəmizin Hərəkatın inkişafı naminə səylərini əsirgəmədiyini, onun təsisatlanması ilə bağlı bir sıra təşəbbüslər irəli sürdüyünü bildirib, bu xüsusda Hərəkatın parlament və gənclər şəbəkəsinin yaradılmasını qeyd edib. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın sədrliyi dövründə Qoşulmama Hərəkatının 3-cü Zirvə toplantısının da ölkəmizdə keçirildiyini vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyev Ərəb Dövlətləri Liqasının Əlcəzairdə keçirilmiş Sammitində iştirakını məmnunluqla xatırladı, Azərbaycanın Ərəb dövlətləri ilə əlaqələrin inkişafına xüsusi önəm verdiyini bildirib. İraq Prezidenti ölkəsinin Azərbaycanla münasibətləri daha da möhkəmləndirməkdə maraqlı olduğunu deyib, əməkdaşlığımızı genişləndirmək üçün yaxşı imkanların mövcudluğunu qeyd edib.

Əbdüllətif Camal Rəşid İraqın üzləşdiyi problemlər və təhlükəsizliyə təhdid yaradan hallar barədə məlumat verib, ölkəsinin artıq sabitlik mərhələsinə qədəm qoyduğunu bildirib.

Azərbaycan Prezidenti ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlarda yaxından əməkdaşlıq etməsi üçün geniş imkanların olduğunu bildirib və bu xüsusda OPEC+ və digər formatlar qeyd edilib. Dövlətimizin

başçısı pandemiya dövründə Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərə, həmçinin İraqa humanitar dəstək göstərdiyini vurğulayıb. Azərbaycan Prezidenti İraq dövlətinin başçısını ölkəmizə həmçinin rəsmi səfərə dəvət edib. Əbdüllətif Camal Rəşid dəvəti məmnunluqla qəbul edərək, öz növbəsində dövlətimizin başçısını İraqa səfərə dəvət edib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev martın 1-də eyni zamanda Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev ilə də görüşüb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bildirib ki, ötən il münasibətlərimizin inkişafında rekord il olub: "Mən üç dəfə Özbəkistana səfər etmişəm. Bu il Sizin səfərinizlə başlayır. Əminəm ki, bu il bir neçə görüş keçirəcəyik. Çünki müzakirə olunması çox məsələ, çoxlu mövzular var.

Ən başlıcası, bizim qəbul etdiyimiz bütün qərarlar vaxtında və hətta, düşünürəm ki, planlaşdırdığımızdan da böyük həcmdə yerinə yetirilir. Çünki elə bu yaxınlarda Daşkənddə tədbirdə yeni ideyalar, yeni layihələr müzakirə olunub. Həm sənaye kooperasiyası, həm kənd təsərrüfatı, həm şəhərsalma – bütün istiqamətlər üzrə proses qardaşlar arasındadır getməli olduğu kimi davam edir. Mən Sizə bu münasibətə görə çox təşəkkür edirəm.

Mən Özbəkistana səfərlərimi böyük səmimiyyətlə xatırlayıram. Göstərilən qonaqpərvərliyi xoş duyğularla xatırlayıram. Həmçinin Qarabağın bərpasında iştiraka görə bir daha təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Bu, xarici dövlət tərəfindən maliyləşdirilən ilk xarici layihədir. Bu, Sizin tərəfinizdən keçmiş köçkünlərə hədiyyə edilən məktəbdir. Biz buna görə çox minnətdarıq. Azərbaycan xalqı

bunu yüksək qiymətləndirir. Tikinti işləri sürətlə gedir. İnşallah, bu il birlikdə qeyd edəcəyik. Bir daha xoş gəlmisiniz."

Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev bildirib ki, mütəmadi görüşlər strateji tərəfdaşlığımıza tamamilə yeni məzmunu gətirib: "Son illər biz Sizinlə ikitərəfli münasibətlərimizdə böyük sıçrayış etmişik. Artıq Sizin dədiyiniz kimi, bizim komandalar da başqa cür işləyir. Real nəticələr var və yəqin ki, bizim hər bir görüşümüzə münasibətlərimizə, razılaşmalarımıza impuls verir. Neft-qaz sahəsində SOCAR-la böyük layihə hazırlayıyıq. Artıq layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırması hazırlanır və düşünüürəm ki, bu proses tədricən inkişaf etdiriləcək.

Düşünürəm ki, bizim bugünkü görüşümüz, Qoşulmama Hərəkatında iştirakımız faydalı olacaq. Xüsusi olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycanı, şəxsən Sizin uğurlu sədrliyiniz ilə bu təşkilatın nüfuzu artır. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının vaksinlə bağlı xüsusi qətnaməsi qəbul edildi, Hərəkatın parlament və gənclər strukturları yaradıldı. Fikrimcə, bu, Qoşulmama Hərəkatında Azərbaycanın tarixi sədrliyidir. Bütün dövlətlər həmin qətiyyəti, səyləri gördülər. Hazırkı mürəkkəb şəraitdə bu Hərəkatın səviyyəsini yalnız Azərbaycan qaldıra bilər. Mən bu münasibətlə Sizi təbrik etmək istəyirəm. Bir daha Sizinlə görüşümüzdə şadam. Düşünürəm ki, bizim fikir mübadiləsi aparmaq, komandalımızı dinləmək üçün yaxşı imkanımız var."

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev martın 1-də Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Ali Şurasının üzvü, Ras əl-Xeymə Əmirliyinin hakimi Əlahəzrət Şeyx Saud Bin Saqr Al Qasimini də qəbul edib.

“L’intelligent” : Azərbaycan həmişə sülh və əməkdaşlıq naminə balanslı diplomatiyasını inkişaf etdirib

Fil Dişi Sahilinin fransızdilli “L’intelligent” qəzetində “Afrique & Paradis” və Sabahın Afrikası Tədqiqat və Araşdırma Mərkəzinin (CERAD) prezidenti, Atlantik Universitetinin baş direktoru, jurnalist və politoloq Kristian Qambottinin (Christian Gambotti) Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına (QH) sədrliyindən bəhs edən “Afrika və Qoşulmama Hərəkatı ölkələri” sərlövhəli məqaləsi dərc olunub. Məqalədə Hərəkatın tarixi, Bandunq konfransı, təşkilata üzv dövlətlər, Afrika ölkələrinin təşkilatda fəaliyyəti, Azərbaycanın QH-yə sədrliyi dövründə həyata keçirilmiş işlər və onun inkişafına dair təşəbbüsləri, sabah Bakıda işə başlayacaq Təmas Qrupunun Zirvə görüşü haqqında ətraflı məlumat verilib.

Bildirilib ki, Qoşulmama Hərəkatı 1947-1991-ci illərdə dünyanı idarə edən iki fövqəldövlət (ABŞ və SSRİ) qarşındurması-soyq müharibə dövründə (1961-ci ildə) yaradılmış beynəlxalq təşkilatdır.

Vurğulanıb ki, Azərbaycan Respublikası 2019-cu ildən Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etməyə başlayıb və onun mandatı üzv ölkələr tərəfindən 2023-cü ilin sonunadək uzadılıb. Azərbaycan coğrafi baxımdan müasir geosiyasi, geoiqtisadi və geostrateji maraqların toqquşduğu məkanda yerləşdiyi vurğulanıb. Diqqətə çatdırılıb ki, Cənubi Qafqazda yerləşən, siyasi, etnik, dil və mədəni müxtəliflik diyarı olan Azərbaycan dövlətlər və formalaşmaqda olan yeni bloklar arasında həmişə sülh və iqtisadi əməkdaşlıq naminə

balanslı diplomatiyasını inkişaf etdirib. Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində də Azərbaycan dövlətlər arasında həmrəylik siyasəti ilə dəstəklənən balanslı diplomatiyasını beynəlxalq aləmdə təşviq platforması kimi görüb.

Məqalədə, həmçinin vurğulanır ki, martın 2-də Bakı Qoşulmama Hərəkatının növbəti Zirvə görüşünə ev sahibliyi edəcək və bu görüşdə QH-ya üzv ölkələrdə, xüsusilə də dəvət olunmuş Afrika ölkələrində COVID-dən sonrakı iqtisadi bərpa məsələləri müzakirə olunacaq. Münaqişə risklərinin qarşısının alınması və heç bir bloka qoşulmama ruhunun yayılması üçün Azərbaycan bu Zirvə görüşü zamanı Qoşulmama Hərəkatı ölkələrinin Parlament Assambleyasının yaradılmasını təklif edəcək.

L'Afrique et le mouvement des pays non-alignés
Le retour de l'esprit du non-alignement
(Par Christian Gambotti)
Après de l'intense...
L'Afrique et le mouvement des pays non-alignés...
Le retour de l'esprit du non-alignement...
Après de l'intense...
L'Afrique et le mouvement des pays non-alignés...
Le retour de l'esprit du non-alignement...
Après de l'intense...
L'Afrique et le mouvement des pays non-alignés...
Le retour de l'esprit du non-alignement...

Azərbaycan müstəqilliyini qazandıqdan sonra beynəlxalq təşkilatlara üzv olmaq, onların işlərində iştirak etmək, səmərəli iş qurmaq, eləcə də ölkəmizin həqiqətlərinin dünyaya çatdırmaq üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Odur ki, bu imkanlardan geniş istifadə edilməsi zəruridir. Bu əməkdaşlıq siyasi, iqtisadi, mədəni, humanitar, hərbi və s. sahələri əhatə edərək, çoxşaxəli xarakter daşıyır və Azərbaycanın maraqlarının daha dolğun ifadə olunmasına, beynəlxalq aləmdə aparıcı rol oynayan dövlətlər qarşılıqlı əlaqələrin möhkəmlənməsinə mühüm təsir göstərir. Azərbaycan bir çox beynəlxalq təşkilatlarla yanaşı, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının da üzvüdür.

Azərbaycan – BMT münasibətləri

vaxtda beynəlxalq birliyin diqqətinin münasibə bölgəsində baş verən hadisələrə cəlb edilməsi və dünya ictimaiyyətində obyektiv rəyin formalaşdırılması istiqamətində vacib rol oynayıb. Azərbaycanın BMT-yə üzv olması yenidən müstəqilliyini bərpa etmiş bir ölkə üçün dünya dövlətləri ilə qarşılıqlı əlaqələrin qurulmasında, xalqımızın haqq səsinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmasında önəmli rol oynayıb. Qarşılıqlı səfərlərin və görüşlərin keçirilməsi də Azərbaycanın BMT ilə münasibətlərinin inkişafına töhfəsini verib. Əməkdaşlığın dərinləşməsində BMT-nin Baş Katibi Butros Qalının 1994-cü ilin oktyabrında Bakıya səfəri mühüm rol oynayıb. Azərbaycanın ictimai-siyasi və iqtisadi həyatı, Ermənistanın təcavüzünün ağır nəticələri ilə yaxından tanış olan Butros

BMT Baş Məclisinin 1992-ci il martın 2-də keçirilmiş 46-cı sessiyasında Azərbaycanın bu təşkilata üzv olması ilə bağlı qətnamə qəbul edilib. BMT-nin Nyu-

Yorkdakı iqamətgahı qarşısında təşkilatın 181-ci üzvünün - Azərbaycanın dövlət bayrağı qaldırılıb. 1992-ci il martın 6-da Azərbaycanın BMT yanında daimi nümayəndəliyinin fəaliyyətə başlaması ölkəmizin bu qurum ilə əməkdaşlığının qurulmasına əlverişli imkan yaradıb. Həmin ilin noyabrında isə, BMT-nin ölkəmizdə daimi nümayəndəliyi açılıb. Azərbaycanın BMT yanında daimi nümayəndəliyi, qısa müddətdə həm təşkilat, həm də onun ixtisaslaşdırılmış qurumları ilə siyasi, iqtisadi, elmi-texniki, mədəni və humanitar sahələrdə əməkdaşlıq qurub. Sülh və təhlükəsizlik istiqaməti üzrə Azərbaycan-BMT əməkdaşlığında ən ümdə məsələ Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qarşı Ermənistanın güc tətbiqinə son qoyulmasına və ölkənin ərazi bütövlüyünün təmin olunmasına beynəlxalq dəstək əldə etmək olmuşdur. BMT beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin bərqərar edilməsi məqsədindən irəli gələrək, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə dair bir sıra qətnamə və sənədlər qəbul etmişdir. BMT-yə üzv olduqdan sonra Azərbaycan dayanıqlı inkişafa dair müştərək öhdəliyimizə öz töhfəsini verməklə bərabər, BMT Nizamnaməsində təsbit olunmuş prinsip və məqsədlərə uyğun olaraq hərtərəfli və geniş əhatəli gündəlikdə fəal iştirakını davam etdirib. Bu səylər global səviyyədə də tanınıb və qəbul olunub.

Bildiyimiz kimi, Azərbaycanın BMT-yə üzv kimi qəbul olunması Ermənistanın ölkəmizə qarşı təcavüzünün genişləndiyi bir

Qali mövcud problemlərin həllində ölkəmizə dəstək vermək üçün BMT-nin müxtəlif təşkilatlarının səylərini artıracağını bildirib.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev bir neçə dəfə BMT Baş Məclisinin iclaslarında iştirak edib, bu universal beynəlxalq təşkilatın tribunasından ölkəmiz ilə bağlı, xüsusilə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və Qarabağ problemi haqqında həqiqətləri dünya ictimaiyyətinə çatdırıb.

1995-ci ilin oktyabrında BMT-nin 50 illik yubileyi ilə bağlı Baş Məclisdə keçirilən xüsusi təntənəli iclasda iştirak edən Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev bu qurumun yüksək kürsüsündən dünya dövlətlərinə müraciət edərək, mövcud global problemlərə dair Azərbaycan dövlətinin prinsipial mövqeyini açıqlayıb, xüsusilə, Ermənistanın təcavüzünün aradan qaldırılması ilə bağlı beynəlxalq səylərin artırılmasına çağırırdı.

Azərbaycanın BMT-nin ixtisaslaşmış qurumları ilə də səmərəli əməkdaşlığı mövcuddur. Ölkəmizin BMT-nin ixtisaslaşmış qurumları ilə əlaqələri siyasi, iqtisadi, sosial, humanitar, təhsil, elm və mədəniyyət sahələrində həyata keçirilir. 2011-ci il oktyabrın 24-də Azərbaycanın həyatında çox əlamətdar və tarixi hadisə baş vermişdir. BMT Təhlükəsizlik Şurasına seçkilərdə Azərbaycan bu mötəbər təşkilatın üzvü seçilmişdir. Səsvərmədə 155 ölkə Azərbaycanın namizədliyini dəstəkləyərək, etimad göstərərək, ölkəmizi bu mötəbər təş-

kilata üzv seçmişdir. Prezident İlham Əliyev bu əlamətdar hadisə münasibətilə bəyanatında demişdir: "Bu qələbə Azərbaycan xalqının qələbəsidir. Bu qələbə Azərbaycan dövlətinin qələbəsidir, siyasətimizin təntənəsidir".

Prezident İlham Əliyevin bəyan etdiyi kimi, ədalətin və beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin qorunmasını BMT Təhlükəsizlik Şurasında özünün prioritet məqsədi kimi qarşıya qoyan ölkəmiz, iki il ərzində, qurumun qeyri-daimi üzvü kimi uğurlu fəaliyyətini davam etdirmiş, sədrliyi dövründə beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin qorunmasına töhfələrini vermiş, Şuranın gündəliyində duran məsələlərin müzakirəsində fəal rol oynamış və daim öz qətiyyətli mövqeyini ortaya qoymuşdur. Azərbaycan müstəqillik tarixində ilk dəfə bu ali qurumun üzvü kimi beynəlxalq gündəlikdə duran ən aktual məsələlər üzrə müxtəlif səviyyələrdə müzakirələrin aparılmasının və qərarların qəbul edilməsinin, bilavasitə iştirakçısı olmuşdur.

2012-ci il mayın 4-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sədrliyi və BMT-nin Baş Katibi Pan Gi Munun iştirakı ilə Təhlükəsizlik Şurasının "Terror aktlarının beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə törətdiyi təhdidlər: Terrorçuluqla mübarizə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsində beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi" mövzusunda yüksək səviyyəli iclası keçirilmişdir. Azərbaycan beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi və qorunmasında, davamlı inkişaf və demokratiqləşmə prosesində BMT-nin vacib rol oynadığını qəbul edir. BMT-nin fəaliyyəti 3 sütun üzərində qurulub: sülh və təhlükəsizlik, inkişaf və insan hüquqları. Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyətin fəal üzvü kimi BMT Nizamnaməsində əks olunmuş əsas məqsəd olan beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin bərqərar olunmasına davamlı olaraq töhfə verir. Azərbaycan bu məqsədlə BMT orqanlarında sülh və təhlükəsizlik məsələlərinə dair siyasi müzakirələrdə iştirak edir və BMT-nin mandatı ilə həyata keçirilən praktiki fəaliyyətə töhfə verir.

Azərbaycan BMT-yə üzv olduğu tarixdən inkişaf məsələləri üzrə əhəmiyyətli əməkdaşlıq formalaşdırılmışdır. Azərbaycanın bu istiqamətdə BMT ilə əməkdaşlığı iqtisadi artım, yoxsulluğun aradan qaldırılması, ərzaq təminatı, təhsil, ətraf mühit, gender bərabərliyi və s. kimi mühüm inkişaf məsələlərini əhatə edir. 1 mart 2021-ci il tarixində BMT və Azərbaycan arasında 2021-2025-ci illər üçün Dayanıqlı İnkişafa dair

Əməkdaşlıq üzrə Çərçivə Sənədi imzalanmışdır. 2021-ci ildə həmçinin 2021-2025-ci illər üçün BMT-nin İnkişaf Proqramı, BMT-nin Əhali Fondu və BMT-nin Uşaq Fondu ilə əməkdaşlığa dair ayrıca proqram sənədləri qəbul edilmişdir. COVID-19 pandemiyasına qarşı mübarizədə həmrəylik, çoxtərəfli və beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsinin vacibliyi nəzərə alınaraq, Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin təklifi əsasında Hərəkatın təşəbbüsü və BMT üzv dövlətlərinin mütləq əksəriyyətinin dəstəyi ilə 3-4 dekabr 2020-ci il tarixlərində BMT Baş Assambleyasının dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində COVID-19-a qarşı mübarizə mövzusunda həsr olunan 31-ci xüsusi sessiyası çağırılmışdır. Sessiyanın yüksək səviyyəli segmentində 70-dən çoxu dövlət və hökumət başçıları, 48-i isə nazirlər səviyyəsində olmaqla ümumilikdə 147 üzv dövlət çıxış etmişdir.

23 mart 2021-ci il tarixində BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının 46-cı sessiyası çərçivəsində Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində Azərbaycanın təşəbbüsü ilə "COVID-19 əleyhinə peyvəndlərə bərabər, məqbul qiymətə, vaxtında və universal əlçatanlığın təmin edilməsi" adlı qətnamə qəbul edilmişdir. Qətnamə inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan dövlətlər arasında COVID-19 əleyhinə peyvəndlərin ədalətsiz və qeyri-bərabər bölüşdürülməsi məsələsinin insan hüquqlarından istifadəyə mənfi təsiri məsələsinə diqqəti çəkir və bunun pandemiyanın tamamilə aradan qaldırılmasında, eləcə də BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Gündəliyində nəzərdə tutulan məqsədlərə nail olunmasında başlıca əngəllərdən biri olduğunu vurğulayır. Qətnaməyə ümumilikdə 137 dövlət həmmüəlliflik etmişdir ki, bu da BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında qəbul edilən qətnamələr üçün olduqca yüksək göstəricidir.

Beynəlxalq təşkilatlar içərisində öz universallıq dərəcəsinə, əhatəliyinə, dünya siyasətindəki roluna və yerinə görə, ən yüksək qurumlardan biri olan BMT ilə Azərbaycan əlaqələri davamlı xarakter daşıyır. BMT ailəsinin tamhüquqlu üzvü olan Azərbaycan, Yer üzündə sülhün və təhlükəsizliyin bərqərar edilməsi, bütün dünya xalqlarının əmin-amanlığı, xoşbəxtliyi və rifahı naminə yeritdiyi siyasət sayəsində dünya dövlətləri arasında layiqli yer tutur.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Azərbaycan - Rumıniya strateji əməkdaşlıq əlaqələri

Bir çox dünya dövlətləri ilə yanaşı, Azərbaycan və Rumıniya arasında da uzun illərdir ki, siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə əlaqələrin yüksək səviyyədə olmasını dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərləri bunu bir daha göstərir. Bu yaxınlarda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Rumıniyaya rəsmi səfəri münasibətlərin daha da inkişafına söykənir. Görüşdə iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin mövcudluğu qeyd edilib, yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin və görüşlərin əhəmiyyəti diqqətə çəkilmişdi.

Hər iki ölkənin müvafiq qurumları arasında sıx əməkdaşlığın həyata keçirilməsinə önəm verilib. Bu gün regionda böyük gücə malik olan Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyində də xüsusi rol oynayır. Bunu qiymətləndirən digər Avropa ölkələri kimi Rumıniya da Azərbaycanı regionda əsas tərəfdaş ölkə hesab edir. Regional və beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycan və Rumıniya yaxından əməkdaşlıq edirlər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 27-də Rumıniya Parlamentinin Deputatlar Palatasının sədri İon-Marşel Çolakonun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etməsi bu əlaqələrin davamlılığına söykənir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dövlətlər arasında təmasların müntəzəm xarakter daşımından məmnunluğunu bildirərək, iki ölkənin prezidentlərinin qarşılıqlı səfərlərinin bu istiqamətdə atılmış önəmli addım olduğunu qeyd edib. Rumıniya Parlamentinin Deputatlar Palatasının sədrinin ölkəmizə geniş heyətlə səfər etməsinə də əlaqələrimizin yüksək səviyyədə olmasının göstəricisi kimi dəyərləndirib. İki tərəfli gündəliyin genişləndiyini qeyd edən Prezident İlham Əliyev münasibətlərimizin mahiyyətinin keyfiyyətə müsbət doğru dəyişdiyini diqqətə çəkib. Enerji sahəsində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi sahəsində müsbət nəticələr əldə olunmuşdur. Bildiyimiz kimi, Dövlət Neft Şirkəti və Romqaz 2023-cü il yanvarın 1-dən Azərbaycandan Rumıniyaya qazın təchizatı barədə müqavilə imzalanmışdır. Artıq həmin sənəd əsasında Azərbaycan qazı Rumıniya bazarına çatdırılır. Yaşıl enerji ilə bağlı layihənin həyata keçirilməsindən sonra ölkələr arasında daha böyük işlər görülməkdir. Azərbaycan Prezidenti ölkələrimiz arasında

bir sıra mühüm sahələrdə uzunmüddətli əməkdaşlıq üçün təməl yaradır. Bu Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ilə bağlılığını artıracaq. Bu Saziş Avropa İttifaqını Cənubi Qafqazdakı tərəfdaşlarına daha da yaxınlaşdıracaq və regionlarımıza təmiz enerjiyə keçidə nail olmağa kömək edəcəkdir. Rumıniya, Gürcüstan və Azərbaycan arasında Qara dənizdən çəkiləcək elektrik xətti mühüm əhəmiyyətli bir layihədir.

Görüşdə Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya arasında imzalanmış dördtərəfli Anlaşma Memorandumunun və bu çərçivədə Azərbaycanın bərpaulunan enerji potensialı əsasında Qara dənizin dibi ilə elektrik xəttinin çəkilməsi layihəsinin əhəmiyyəti

vurğulanıb. Həmçinin Rumıniyanın Azərbaycanın Avropa İttifaqı və NATO ilə əməkdaşlığının inkişafına verdiyi dəstək yüksək qiymətləndirilib.

Cari ilin fevralın 2-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Rumıniya Prezidenti Klaus Yohannisin mətbuata bəyanatlarla çıxışı zamanı, dövlət başçımız qeyd edib ki, Rumıniya və Azərbaycan uzun illər ərzində əlaqələrini strateji tərəfdaşlıq əsasında inkişaf etdirirlər: "Strateji tərəfdaşlığa dair iki sənəd imzalanmışdır. Siyasi əlaqələrimiz çox yüksək səviyyədədir və qarşılıqlı səfərlər bunu bir daha göstərir". Rumıniya və Azərbaycan uzun illər ərzində əlaqələrini strateji tərəfdaşlıq əsasında inkişaf etdirirlər.

Rumıniya strateji tərəfdaşlığı dərinləşdirməyə və mühüm strateji əhəmiyyətə malik regional layihələrin icrasına hazırdır. Qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycan yanvar ayından etibarən, Rumıniyaya əlavə qaz həcminin nəqlinə başlayıb. 2023-2024-cü illərdə Rumıniyaya əlavə qaz nəql ediləcək. "Energetika, əlbəttə ki, təkə Rumıniya-Azərbaycan əlaqələrinin yox, bütövlükdə dünya gündəliyinin mərkəzində olan məsələdir. Uzun illər ərzində Azərbaycanın neft şirkəti SOCAR Rumıniyada fəaliyyət göstərir, 70-dən çox yanacaq doldurma stansiyası və bir neçə yanacaq deposu var. Yəni, SOCAR-ın Rumıniyada fəaliyyətinin artıq çox gözəl tarixçəsi vardır. İndi isə bizim əməkdaşlığımız yeni mərhələyə çıxır. Buxarestdə olarkən təbii qazın Rumıniyaya çatdırılmasına dair saziş imzalanmışdır. Beləliklə, Azərbaycan qazı Avropa məkanında yeni ünvana çatacaq və bununla paralel olaraq, Rumıniya imkanlarından istifadə edərək digər Avropa ölkələrinə Azərbaycan qazı nəql ediləcəkdir", - deyə Prezident qeyd edib.

Bütün bunlarla yanaşı, Azərbaycan Rumıniya arasında olan əməkdaşlığı genişləndirmək üçün bir çox imkanlar var. Qaz, yaşıl enerji dəhlizləri, eləcə də nəqliyyat sahəsində olan münasibətlər dövlətlərarası əlaqələr üçün geniş imkanlar açacaqdır.

Zümrüd BAYRAMOVA

Qərbi Azərbaycan İcması Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinə məktub göndərüb

Qərbi Azərbaycan İcması Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinə məktub göndərüb. Bu barədə SİA-ya İcmadan məlumat verilib. Bildirilib ki, Qərbi Azərbaycan İcması Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişelə məktub göndərərək, Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların sülh yolu ilə, təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə öz vətənlərinə qayıtmalarına Avropa İttifaqının dəstək verməsini və Avropa İttifaqının Ermənistandakı Missiyasının (EUMA) bu ölkədən qovulmuş azərbaycanlıların hüquqlarının təmin edilməsi sahəsində müvafiq etimad quruculuğu tədbirləri həyata keçirməsini xahiş edib.

Məktubda Avropa İttifaqının Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşmasını təşviq edən səyləri alqışlanmaqla bərabər, davamlı sülhün bərqərar edilməsi üçün Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların qayıtmalarının zəruri şərti olduğu vurğulanır.

Həmçinin, EUMA-nın mandatının etnik əsasda ayrışdırılmaqla Ermənistanda insan hüquqlarına hörmət təmin edilməsinə və etimad quruculuğuna dair vəzifələr ehtiva etdiyinə diqqətə çəkilən İcma, Missiyanı Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların hüquq və təhlükəsizliyi ilə məşğul olmağa, o cümlədən, onların öz evlərini, qəbiristanlıqlarını, müqəddəs yerlərini və mədəni abidələrini ziyarət edə bilmələrinə şərait yaratmağa çağırır. İcma həmçinin Avropa İttifaqının Ermənistandakı missiyası ilə insan hüquqları, humanitar məsələlər, mülki şəxslərin qorunması kimi mövzular üzrə əməkdaşlığa hazır olduğunu bildirib.

"Zərurət yaranarsa, prokurorluq və DTX əməkdaşları İrana ezam olunacaq"

Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyinə terror hücumunun istintaqı ilə bağlı İran tərəfinə çoxlu suallarımız var. SİA xəbər verir ki, bunu Respublikanın Baş Prokuroru Kamran Əliyev "Real TV"yə müsahibəsində deyib. Kamran Əliyev bildirib ki, bizim üçün bir sıra qaranlıq məqamlar var.

"Bu şəxsin yarım saatdan artıq müddətdə bizim diplomatik korpusa silahlı basqın etməsi və buna qarşı təhlükəsizlik orqanları tərəfindən heç bir tədbir görülməməsi, avtomatı necə əldə etməsi qaranlıq qalır. Onun iki odlu silahı olub. İran mətbuatında xəbər yayılıb ki, həmin şəxs psixiatriya xəstəxanasına yerləşdirilib. İşin halları da göstərir ki, bu, təşkil olunub. Cinayətin iştirakçıları, sifarişçiləri və icraçıları məsuliyyətə cəlb olunmalıdır. Biz bununla bağlı Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti ilə birgə İran tərəfinə hüquqi yardım haqqında vəsətət hazırlayırıq. Zəruri olsa, bizim Prokurorluq və DTX əməkdaşları İrana ezam olunacaqlar", -deyə K.Əliyev qeyd edib.

İrəvanın dirəndiyi DALAN DARALIR

Hazırda dünyanın ən çox diqqət mərkəzində Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Bakıya səfərinin olduğunu söyləsək, yanılmırıq. Çünki bu səfər çərçivəsində səsləndirilən fikirlər və həmin fikirlərin İrəvanda əks-sədası həqiqətən də diqqəti cəlb edir. Lavrovun Bakıdan səsləndirdiyi fikirlər ermənilərə hədd bildirmək baxımından daha effektiv olub və Simonyanın ifadələrindən də görünür ki, bu ifadələr heç də təsirsiz olmayıb, əksinə, onların kürklərinə birə salıb.

İndi ermənilər açıq şəkildə iddia edirlər ki, Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Bakıya iki günlük səfəri Moskvadan İrəvana açıq-aşkar demarş və xəbərdarlıqdır. Onlar rusları neytral olmamaqda ittiham da edirlər və Moskvanın Bakıya meyilli olması, Azərbaycanın maraqlarını üstün tutmaqda davam etməsi qənaətindədirlər. Sözsüz ki, bu qənaətə gəlmələri də səbəbsiz deyil, çünki Rusiyaya qarşı o qədər xəyanətlər ediblər ki, bağışlanılmayacaqlarına ən çox özləri əmindirlər. Ermənistan məxsus mətbuat səhifələri Rusiyanın Azərbaycana maraq göstərdiyini, ölkəmizin tərəfində olduğunu yazırlar və qeyd olunur ki, Moskva açıq-aşkar Bakıya doğru əyilir, oradan İrəvanı Lavrovun barmağı ilə hədələyir.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Rusiyanın Ermənistanda hərbi mövcudluğunun təhlükəsizliyə təhdid olduğunu və Avropa İttifaqının missiyasının mövcud qorxuların qarşısını ala biləcəyi barədə bəyanatını şərh edən Rusiya diplomatiyasının rəhbərinin, "Ermənistan liderinin bəyanatı tamamilə onun vicdanındadır", deməsi təsadüfi ifadə deyil. "Xidmətlərimizi təklif etməkdə çox ısrarlı olacağımızı düşünürəm", deyən Lavrov bununla Ermənistan xəbərdarlıq edir ki, bundan sonra həmin ölkə üçün heç də hansısa köməklik göstərilməyəcək. İndi erməni cəmiyyəti hesab edir ki, Lavrov Ermənistan tərəfinin Moskvada keçirilməli olan növbəti üçtərəfli görüşə hələ də yekun razılıq verməməsinə görə də qəzəblidir. Hətta bu cəmiyyət, Mirzoyanı öten

ilin dekabr ayında Moskvada üçtərəfli görüş üçün Moskvaya göndərilməkdən imtina etdiyinə görə Rusiya XİN rəhbərinin İrəvana qarşı kin saxladığı qənaətindədir. Amma əslində, o qənaətdə olmalı idi ki, 44 gün ərzində istər hərbi texnika və silah-sursat, istər hərbi qüvvə, istər maddi baxımdan tamamilə tükənən, məğlub olan ölkəni məhv olma təhlükəsindən xilas edən Rusiyaya qarşı Ermənistan açıq-aşkar xəyanət etməkdə davam edir və üçtərəfli danışıqlara hələ də yekun razılıq verməməklə həm saymazlıq, həm hədsizlik, həm də nankorluq edir və Rusiya tərəfinin buna adekvat cavabı məntiqi, eləcə də gözləniləndir.

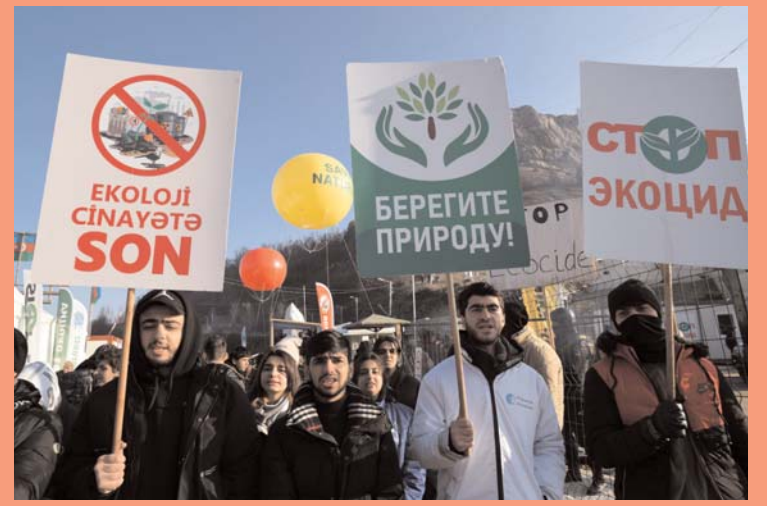
Məsələ burasındadır ki, Ermənistan tərəfi proseslərdən düzgün, doğru nəticə çıxarmaq əvəzinə hələ də manipulyasiyalara üstünlük verir. Ermənistan məxsus mətbuat səhifələrində qeyd olunur ki, Lavrovun Bakıdan Ermənistan hücumlara rəsmi İrəvan bu ölkənin Milli Məclisinin spikeri ALEN Simonyanın dili ilə reaksiya verib. "Rusiya daha təmkinli olmalı və Ermənistanın təhlükəsizlik məsələlərini həll edə bilməyəcəyini etiraf etməlidir", deyən Simonyanın həyasızlıq dərəcəsi ifadələrindən bellidir. Çünki mövcudluğu dövründə Ermənistanın təhlükəsizlik məsələlərini həll edən elə Rusiya olub və indi bunu inkar etmək üçün ən azından Simonyanın qədər həyasız və hədsiz olmaq gərəkdir ki, görünür, Paşinyan hakimiyyəti belə birini tapmağa müyəssər olub.

"Düşünürəm ki, hər hansı digər bir tərəf müsbət bir şey etməyə çalışarkən Moskvadan gələn reaksiya-

lar bir az lazımsızdır. Moskvanın bəyanatları bir az daha sakit, təmkinli olmalıdır və onlar başa düşməlidirlər ki, Ermənistanın öz maraqları və təhlükəsizlik problemləri var, hansı ki, geosiyasi dəyişikliklərə, kiminsə istəklərinə və ya qısqıncılığına baxmayaraq, təmin edilməlidir", deyən Simonyan bildirib və əslində, bununla o qorxularını, ölkəsinin hansısa təhlükə qorxusunu faş edib. Deməli, rəsmi İrəvan dalana dirəndiyinin fərqi yoxdur. Doğrudur, 44 günlük müharibənin məntiqi nəticəsi olaraq, işğalçı ölkə öz məğlubiyyətindən sonra dalana dirənməmişdi, bunu inkar etməyə çalışsa da. Amma görünən odur ki, bu dalan artıq get-gedə daralmaqda davam edir və bunu həmin ölkənin səlahiyyətli öz ifadələri ilə ortaya qoymuş oldu.

Simonyan öz ifadələrində bildirib ki, guya Ermənistanın Rusiyanı regiondan çıxarmaq üçün Avropa İttifaqından bir alət kimi istifadə etməsi barədə deyilənlərlə razı deyil. Bir sözlə, erməni səlahiyyətli rəsmi İrəvanın Qərb oyununun qaydalarını qəbul etməsi ilə bağlı deyilənlərlə razılaşmışdır. Guya Ermənistan indi heç bir oyun oynamır və bu ölkə guya "aydan arı, sudan duru" imiş. Hətta Rusiyanın əhəmiyyətini də guya yüksək qiymətləndirdiyini Simonyan bildirib. Maraqlıdır, bura qədər dedikləri ilə bu ifadə təzad təşkil edir axı. Yaxşı bəs belə təzadlı fikir söyləməkdə məqsəd nə ola bilər? Sözsüz ki, Ermənistan tərəfi Rusiyadan həm qorxur, həm yenə də istifadə etmək arzusundadır, həm də hələ Avropanın, Qərbin dəstəyinə ümid edə bilmir deyər, el dili ilə desək, bir "əl yeri" saxlamaq fikrindədir.

Erməni spikerin sözlərindən belə çıxır ki, guya Ermənistan anti-Rusiya koalisiyasına qoşulmayıb, amma bu ifadə onun həqiqəti söyləməsi demək deyil, bu, qorxunun təzahürüdür. Qərblə Rusiya arasında toqquşma platformasına çevrilmək qorxusu spikerin ifadələrindən dərhal hiss olunur. Həqiqətən də Ermənistan hakimiyyəti ölkəni dəqiq demək olmasa da, əlbəttə ki, özünü

"Ekoaksiya 80 gün ərzində ciddi siyasi nəticələr əldə edib"

"Fikrimcə, Laçın yolunda keçirilən ekofəallların aksiyası 80 gün ərzində siyasi baxımdan ciddi nəticələr əldə edib. Bütün beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən bölgədəki əsas oyunçu olan Rusiya və Qarabağdakı ermənilər anladılar ki, bu ərazilər Azərbaycanındır". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Asif Nərimanlı deyib.

Onun sözlərinə görə, Qarabağdakı ermənilər də artıq başa düşür ki, Bakının idarəçiliyi altında yaşamağın alternativini yoxdur: "Bu gün separatçılar nə qədər o erməniləri bu istəklərindən yayındırmağa çalışsalar da, ekofəallların aksiyası göstərdi ki, bölgədə şərtlər dəyişib. Aksiya əslində, Qarabağdakı siyasi vəziyyətin dəyişməsi deməkdir. Doğrudur, yenə də Ermənistan və Rusiya tərəfindən müəyyən dirənişlər var. Amma nəticə olaraq 80 gün ərzində ortaya çıxdı ki, Azərbaycan öz suveren torpaqlarında istədiyi addımı ata bilər. Hətta beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən bu məsələ nə qədər gündəmə gətirilsə, nə qədər bəyanatlar verilsə də, aksiyaya heç bir reaksiya təsir etmədi. Bu onu göstərir ki, artıq beynəlxalq ictimaiyyət də real olaraq Azərbaycanın haqlı mövqeyini qəbul edir".

Politoloq sözlərinə davam edərək bildirib ki, Ruben Vardanyanın vəzifəsindən uzaqlaşdırılması da aksiyanın nəticələrindən biridir: "Aksiya başladıqdan sonra Vardanyanın fəaliyyət imkanları tükəndi və məcbur oldular ki, onu vəzifəsindən uzaqlaşdırsınlar. Eyni zamanda, aksiya nəticəsində rəsmi Bakı ilə Qarabağdakı erməni əhalisi arasında görüş keçirilib.

Təbii ki, aksiyanın əsas tələblərindən biri monitoringin aparılmasıdır. Düşünürəm ki, yaxın günlərdə mədənlərdə monitoringlər baş tutacaq. Çünki buna məcburdurlar. Həmçinin, Laçın yolunda nəzarət-buraxılış məntəqələrinin quraşdırılması da əsas tələblərimizdənədir. Amma hələ ki xüsusilə Rusiyanın mövqeyi göstərir ki, bu məsələ bir qədər çətinidir. Ən azından texniki vasitələrlə Laçın yolunda nəzarət prosesi həyata keçirilə bilər. Dünən Lavrovun Bakıda verdiyi açıqlamalar da bu yöndə idi. Yəni, 80 günlük aksiyanın həm siyasi, həm də praktiki nəticələri var. Yaxın günlərdə aksiyanın daha çox nəticələr əldə etdiyinin şahidi olacağıq".

Ləman Əlizadə

qorumaq istəyir. Bu məqsədlə istər Avropa İttifaqı olsun, istər ABŞ olsun, istər Hindistan olsun, istərsə də Rusiya, yaxud Çin olsun, bunu kiminlə edəcəyi qətiyyən Ermənistan, ermənilər üçün fərq

etmir və heç şübhəsiz ki, bu, yenə də qorxudan irəli gəlir. Qorxu da səbəbsiz, təsadüfi deyil, görürlər və anlayırlar ki, İrəvanın dirəndiyi dalan daralmaqda davam edir.

İnam Hacıyev

Bakıda növbəti Zirvə, yaxud Bakı yenə də zirvədə!

Regional güc mərkəzi, dünyada söz və nüfuz sahibi olan Azərbaycan global geosiyasi gündəliyi müəyyənləşdirən növbəti beynəlxalq tədbirə ev sahibliyi edəcək. Martın 2-də paytaxt Bakıda BMT-dən sonra ikinci ən böyük təşkilat olan, sıralarında 120 ölkəni birləşdirən Qoşulmama Hərəkatının post-pandemiya dövrünə həsr olunmuş Sammiti baş tutacaq.

Müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarda fəal təmsil olunan, qərarların qəbulunda və icrasında yaxından iştirak edən Azərbaycan dünya siyasi arenasında çətin və diplomatikanın inkişafına mühüm töhfələr verir. Dünya dövlətlərinin üçdəikisini əhatə edən Qoşulmama Hərəkatının Azərbaycanın sədrliyi dövründə çevik və səmərəli fəaliyyəti də bu baxımdan xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

Milli maraqlara və global çağırışlara adekvat strateji kurs həyata keçirən Azərbaycan 2011-ci ildən Qoşulmama Hərəkatının üzvüdür və 2019-cu ildən təşkilata sədrlik edir. Azərbaycanın sədrliyi dövründə Hərəkatın fəaliyyəti – müzakirə olunan məsələlər və qəbul edilmiş qərarlar beynəlxalq siyasi proseslərə, həmçinin BMT Baş Assambleyasının gündəliyinin formalaşmasına ciddi təsir göstərmişdir. Təsədüfi deyil ki, prosedura görə, Azərbaycanın sədrlik müddəti 2022-ci ildə bitməli olsa da, hərəkata üzv dövlətlərin yekdil istəyi ilə bu müddət 2023-cü ilə qədər uzadılıb. Daha dəqiq desək, Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlər ölkəmizə Hərəkata əlavə bir il də sədrlik etmək barədə müəqəddət ünvanlayıblar və bu müəqəddət respublikamız tərəfindən müsbət dəyərləndirilib.

Qoşulmama platforması ölkəmizə prinsipi-

al və sistemli beynəlxalq dəstəyin təmin edilməsi xüsusunda da çox önəmlidir. Sadəcə, iki fakta diqqət yetirək:

- 2011-ci ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzv seçilməsi prosesi zamanı Azərbaycanı dəstəkləyən ölkələr sırasında Qoşulmama Hərəkatında təmsil olunan dövlətlərin mühüm rolu oldu. Əlbəttə, bu, Azərbaycanın yüksək beynəlxalq nüfuzunun göstəricisi, Prezident İlham Əliyevin dərin strateji diplomatiya siyasətinin nəticəsi idi. Qoşulmama Hərəkatının sıralarında birləşən dövlətlərin və digər ölkələrin dəstəyi, başqa sözlə, beynəlxalq ictimaiyyətin etimadı isə özünü doğrultdu. Azərbaycan BMT TŞ-dəki fəaliyyəti ilə humanizm dəyərlərinə, sülh, sabitlik və təhlükəsizliyə, tələpklü məsələlərdə beynəlxalq həmrəylik və əməkdaşlığa böyük önəm verdiyini nümayiş etdirdi;

- 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə BMT Təhlükəsizlik Şurasında aparılan müzakirələr zamanı Qoşulmama Hərəkatının üzv dövlətləri Azərbaycana qarşı qərəzli və qeyri-obyektiv qətnamənin qəbuluna mane oldular. Bu ölkələr təklif edilən sənəd layihəsinə Təhlükəsizlik Şurasının 822, 853, 874, 884 sayılı qətnamələrinə istinadın daxil edilməsinə dair ısrarlı mövqə nümayiş etdirdilər. Bunun nəticəsində Təhlükəsizlik Şurasının bir sıra daimi üzvləri bəyanat layihəsinə geri götürməyə məcbur oldular.

Azərbaycanın həm təşkilat daxilində, həm də Hərəkata sədr kimi fəaliyyətinin çox mühüm istiqamətlərindən, eləcə də faydalı nəticələrindən biri Qoşulmama Hərəkatı ilə digər beynəlxalq təşkilatlar arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulması və inkişafıdır. Qeyd etmək lazımdır ki, Qoşulmama Hərəkatının Təmas Qrupu formatında 2020-ci ilin may ayında keçirilən Zirvə görüşündə 120 ölkə, həmçinin tərkibində 55 dövlət birləşdirən Afrika İttifaqı təmsil olunub. Bundan başqa, sıralarında 27 dövlətin yer aldığı Avropa İttifaqı ilk dəfə olaraq Qoşulmama Hərəkatının tədbirinə qatılıb.

Bunlarla yanaşı, Azərbaycanın sədrliyi dövründə və yüksək fəallığı fonunda Qoşulmama Hərəkatında mühüm ilklərə və yeniliklərə imza atılıb. Hərəkatın Parlament Şəbəkəsi və Gənclər Təşkilatının təsis olunması bu baxımdan xüsusi vurğulanmalıdır.

Beləliklə, bəzilərinin bədbin proqnozlarının əksinə olaraq, Qoşulmama Hərəkatının fəaliyyət dairəsi genişlənir, idarəetmə mexanizmi təkmilləşir və təşkilatın işində yeni mərhələ başlanır. Bu günlərdə Azərbaycanın başkəndi, regionun isə diplomatiya paytaxtı olan Bakıda Qoşulmama Hərəkatının tarixində yeni və daha önəmli səhifə açılır.

Ex Mariya, Mariya..!

Lavrov Bakıya gəldi və rəsmi danışıqlardan sonra geri döndü. Fəqət, geri döndükdən sonra elə onun özünün rəhbərlik etdiyi xarici diplomatiya idarəsinin digər rəsmisi, daha dəqiq desək, mətbuat katibi Mariya Zaxarovanın Rusiya Federasiyasının Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi sahifəsində bilavasitə Azərbaycanın maraqlarına zidd olan bir paylaşım etməsi anlaşılmaz qalmaqdadır.

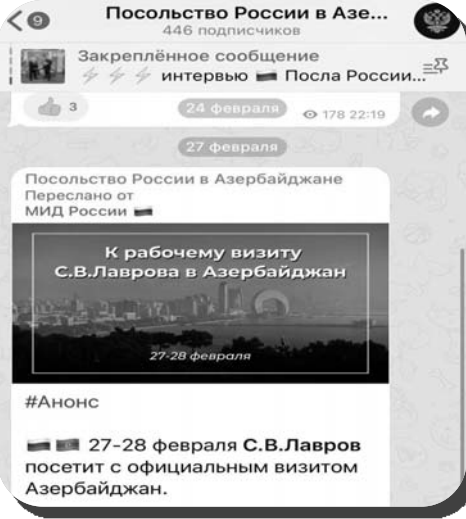

rımının növbəti ildönümü günündə Rusiya XİN-nin, elə lap Lavrovun özünün, həm də Zaxarovanın (!) susun qalmalarının da arxasında nələrin dayandığını ehtimal etmək, əslində, çətin deyil.

Həmin günün – 26 fevral Xocalı soyqırımının ildönümündə Rusiya XİN-nin rəsmi sahifəsində təmtəraqla Lavrovun Azərbaycana səfəri barədə məlumat verilib və ən azından, alt yazıda kiçik bir qeyd də etmək olardı hər halda. Amma edilmədi, əksinə, erməni cinayətkarının başçılığı altındakı qətləmə dalayısı ilə Azərbaycan xalqının ayağına dolaydı (!?)

Bəli, dövlətlərarası münasibətin tənzimlənməsi öz yerində, lakin digər dövlətin maraqlarına zidd addımların atılması əsla qəbul edilməzdir. Bəs onu etibarlılıq, etimadlılıq və qarşılıqlı səmimiyyət prinsipləri necə olsun, xanım Zaxarova?

Yeri gəlmişkən, görəsən, xanım Zaxarova bu günlərdə ermənilərin yalnız Xocalıda deyil, 20 yanvar 1990-cı ildəki şəhidlərimizin və 2017-ci ildə məhz erməni terrorçularının əli ilə qətlə yetirilmiş balaca Zəhranın fotosəkillərini “Azərbaycan tərəfindən məzlum və əzabkeş erməni xalqının

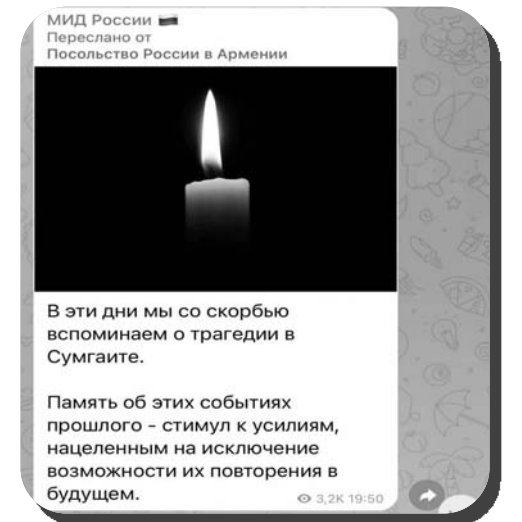
O, 1988-ci ilin fevralında SSRİ “KQB”nin millətlərarası münafiqənin dərinləşməsi yönündəki kirli planı üzərindən məhz cinayətkar erməni residivistlərinin əli ilə tətbiq etdirirdiyi qətləmə olaylarına görə demək olar ki, Ermənistan xalqına başsağlığı ünvanlayıb. Həmin mövzu ilə bağlı RF XİN-nin rəsmi teleqram kanalındakı dərci siz də dəyərli oxucular, görün və bu oyunbazlığın Azərbaycanın maraqlarına qarşı yönəldilmiş təxribat olub-olmadığı qənaətnə gəlin!

Buradan iki məsələ ortaya çıxır – ya RF-nin XİN-nin mətbuat katibliyinə birbaşa cavabdeh şəxs olan Zaxarova 35 il əvvəl Sumqayıtda yaşanan hadisələrin gerçək tərəflərini məlumatlı deyil, ya da o, fevral ayının soyuq gecəsində çox sevdiyi vodka-sının aşırı təsiri altında olub...

Birinci məsələ inandırıcı deyil və Zaxarova hər halda Sumqayıt olaylarının kimlər tərəfindən törədildiyindən də çox gözəl məlumatlıdır. İkinci məsələ isə nə qədər təəccüblü görünə də, inandırıcıdır. Yəni, Mariya həm ciddi provokasiyaya yol açıb, həm də bunu spirtli içkinin təsiri altında edib. Zaxarova əla bilir ki, Sumqayıt cinayətinin başında dayanan erməni residivisti Eduard Qriqoryandır və bu qaniçən cəllad hazırda Moskvaətrafı ərazidə yaşayır. Məgər Mariya Vladimirovna kursda deyilmi? Əlbəttə ki, kursdadır!

Amma bu kimi təxribatın, məhz Lavrovun Bakıda rəsmi səfərdə olduğu vaxtda, mühüm danışıqlar apardığı zamanda törədilməsi əl-xüsusi bir məqamı açığa çıxarır: bunun adı bir təsadüf olduğuna inanmaq çətinidir...

Eləcə də çox maraqlıdır ki, Xocalı soyqı-

başına gətirilən müsibətlər” fonundakı idbar əməllərindən xəbərdardırımı?!

Yaxşı ki, patriotik teleqram kanallarımızdan biri olan və əsasən, rusdilli seqmentə malik “Bez tormozov” teleqram kanalı ermənilərin növbəti oyunbazlıqlarını ifşa edib, yalanlarını üzə çıxardı. Bizə isə bunu demək qalır: ex Mariya, Mariya..!

Rövşən RƏSULOĞ

İlham Əliyev: "Əminəm ki, yüz minlərlə keçmiş köçkün yaxın gələcəkdə öz doğma torpağına qayıdacaq"

Böyük Qayıdış: ƏZƏLİ TORPAQLARA YOL ALAN KARVANLAR

qoyulmuş hədəflərin reallaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin məlum Sərəncamı ilə "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" təsdiq edilib. Bu prioritetlərə söykənən dövlət başçısının Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2022–2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nda əks olunmuş "İşğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdış" Milli Prioritetinin icrasının təmin edilməsi məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı" təsdiq edildi. Qarşıya qoyulan strateji prioritetlər sırasında "universallıq", "inteqrasiyalı yaşayış" və "heç kimin geridə qalmaması" kimi prinsiplərə əsaslanan Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə və onların müvafiq hədəflərinə uyğunlaşdırılması da yer alıb. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulması, bərpası, dayanıqlı inkişafının və əhalinin yüksək həyat səviyyəsinin təmin olunması üçün zəruri infrastrukturun yaradılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər görülür. Məlumdur ki, Azərbaycan Zəfər qazandıqdan sonra işğaldan azad edilmiş ərazilərdə müxtəlif yaşayış məntəqələri arasında, eləcə də bu məntəqələrin ölkənin digər şəhər və rayonları ilə birləşdirən nəqliyyat infrastrukturunu formalaşdırılmağa başlandı. Əlbəttə ki, strateji əhəmiyyət kəsb edən məsələlərin çevik həllinə xidmət edən peşəkar idarəetmə sisteminin mövcudluğu işlərin sürətlə və səmərəli həyata keçirilməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

gedəcək. Eyni zamanda, Böyük Qayıdış Proqramında bizim bütün planlarımız öz əksini tapıb və əminəm ki, yüz minlərlə keçmiş köçkün yaxın gələcəkdə öz doğma torpağına qayıdacaq", - deyərək Azərbaycan Prezidenti çıxışlarının birində bildirmişdir.

"HƏTTA HEC VAXT O YERLƏRİ GÖRMƏYƏN GƏNCLƏR, UŞAQLAR, MƏKTƏBLİLƏR BÖYÜK HƏVƏSLƏ AĞALIYA QAYIDIBLAR"

Bildiyimiz kimi, birinci pilot layihə olan "Ağılı kənd" layihəsi Zəngilanda icra edildi, Beynəlxalq hava limanlarının - Füzulidə Beynəlxalq hava limanının, Zəngilan Beynəlxalq hava limanının istifadəyə verilməsi Azərbaycanın nəhəng quruculuq işlərinin həyata keçirilməsindən xəbər verir. Artıq işğaldan azad edilmiş Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə Böyük Qayıdışın növbəti mərhələsi başlayıb. Xatırladaq ki, Birinci, İkinci, Üçüncü Ağalı kəndləri 2020-ci ilin oktyabrın 28-də işğaldan azad edildi. Altı aydan sonra Ağalıda yeni kəndin təməl daşı qoyuldu. Ağalı kəndinə əhalinin köçürülməsi Böyük Qayıdışın ilk sorağı idi. İşğala qədər bu inzibati ərazi 3 kəndi birləşdirib. Həmin dövrdə Birinci Ağalıda 40 ailə (154 nəfər), İkinci Ağalıda 60 ailə (245 nəfər), Üçüncü Ağalıda isə 161 ailə (675 nəfər) yaşayıb. Hazırda bu kəndlərdən olan ailələrin ümumi sayı 352-dir (1504 nəfər).

Ağalı kəndinə birinci mərhələdə 41 ailə köçürüldü. İlk mərhələdə köçürülən ailələr əsasən, müvəqqəti məskunlaşma yerlərində ən ağır şəraitdə yaşayanlar arasından seçildi. Artıq Ağalı kəndinə köçün növbəti mərhələsinə start verildi. Bu mərhələdə növbəti 20 ailə, 94 nəfər Zəngilanın Ağalı kəndinə köçürülür. Onlardan 50 nəfərdən ibarət 10 ailə artıq 28 fevralda yola düşdü, 44 nəfərdən ibarət 10 ailə isə mart ayının 3-də köçürüləcək. Bu günədək Böyük Qayıdış layihəsi çərçivəsində Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə ümumilikdə 86 ailə, 420 nəfər köçürülüb. Köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərin böyük qismi əsasən, daha ağır şəraitdə yaşayanlardır. Müvafiq qurumlar tərəfindən sakinlər peşə ixtisaslarına və bacarıqlarına uyğun şəkildə işlə təmin ediləcəklər. Onlar müxtəlif dövlət qurumlarında, ictimai işə obyektlərində, tikinti şirkətlərində, tikmə fabrikinə və digər yerlərdə çalışacaqlar. Köçürülmüş əhali üçün bütün infrastruktur şərait - dövlət xidmətləri mərkəzi, məktəb, bağça, bank, poçt, ictimai işə obyektləri və sair mövcuddur.

Ağalı kəndində müasir şəhərsalma standartları tətbiq olunub. Küçələrin "ağıllı" işıqlandırılması, isti və soyuqadavamlı ekoloji evlərin inşası, məişət tullantılarının idarə olunması, günəş panellərinin quraşdırılması kimi amillər bu konsepsiyanın tərkib hissələridir. "Bu il Ağalı kəndində həyat artıq bərpa edilib, - deyərək Prezident bildirdi: "Birinci layihə icra edilmişdir və zəngilanlılar öz doğma torpağına qayıtmışlar. Bu, tarixi hadisədir. Çünki müharibədən iki il keçmədən – cəmi il yarımından sonra biz artıq birinci keçmiş köçkünləri öz doğma torpaqlarına qaytarmışıq, onlar üçün gözəl şərait yaratmışıq. Bu, bir daha onu göstərir ki, dövlətimiz güclüdür və iradəmiz yerindədir. Eyni zamanda, bu, xalqımızın böyüklüyünü göstərir. Onu göstərir ki, bizim vətəndaşlarımız öz dədə-baba torpaqlarına bağlıdır, necə deyirlər, torpaq çəkir. Hətta heç vaxt o yerləri görməyən gənclər, uşaqlar, məktəblilər böyük həvəslə Ağalıya qayıdıblar və bu, bir daha xalqımızın böyüklüyünü göstərir. Onu göstərir ki, məcburi köçkünlər qayıdış gününü səbirsizliklə gözləyirlər".

Zümrüd BAYRAMOVA

Məcburi köçkün adı altında 30 ilə yaxın yaşamış vətəndaşlarımız artıq bu adın ağır-acısı altında yaşamırlar. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında müzəffər ordumuz, rəşadətli əsgərlərimiz düşmən tapdağı altında qalan torpaqlarımızı azad etdi, bu tarixi zəfərlə xalqımıza əvəzsiz qürur hissi yaşatmış oldu. 44 günlük Vətən müharibəsində qısa bir zamanda uğurlu əməliyyatlar nəticəsində düşmən tapdağı altında olan torpaqlarımızın işğaldan azad olunması ilə Ermənistanın 30 ilə yaxın davam edən işğalçılıq siyasətinə son qoyuldu. Ermənistan tərəfindən işğal altında saxlanılmış bu ərazilərdə Azərbaycanın şəhərləri və digər yaşayış məntəqələri, o cümlədən infrastruktur obyektləri tamamilə dağıdılıb, milli-mədəni irsimiz məhv edilib, təbii sərvətlərimiz talan olunub. Bu gün işğaldan azad olunan ərazilərimizdə abadlıq-quruculuq işlərinə başlanılıb. Azərbaycanın iqtisadi gücü işğaldan azad olunan ərazilərdə yeni həyatın başlanmasına imkan verir. Azərbaycan yalnız özünün maliyyə resurslarına arxalanaraq sıfırdan yeni şəhər və kəndlər salır. 2021-ci ildə bu məqsədlə dövlət büdcəsindən 1,3 milyard, 2022-ci ildə isə 2,2 milyard ABŞ dolları məbləğində vəsait ayrılmışdır. Təbii ki, Böyük Qələbənin nəticəsində yaradılmış yeni reallıq Qarabağın bərpası və inkişafını nəzərdə tutan Böyük Qayıdış strategiyasının aktuallığını təmin edir. Hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası, gələcək inkişafının təmin olunması, zəruri infrastrukturun yaradılması və əhalinin doğma torpaqlarına qayıdışı istiqamətində genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilir. Dayanıqlı sülhə, tərəqqiyə əsaslanan Azərbaycan Vətən müharibəsindən ötən müddət ərzində işğaldan azad olunmuş ərazilərin minalardan və partlamamış hərbi sursatdan təmizlənməsi, müasir yaşayış, istehsal və xidmət infrastrukturunun qurulması istiqamətində kifayət qədər layihələri həyata keçirib və bu davamlıdır. Eləcə də nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin bərpası, xüsusilə Zəngəzur dehlizinin açılması istiqamətində mühüm işlər görülüb. Qısa bir zamanda

Böyük Qayıdışın ilk karvanı olan Ağalıya edilən köç, eləcə də, Şuşada, Füzulidə və digər ərazilərdə görülən işlər bunu deməyə əsas verir. Bu Azərbaycanın gücünün göstəricisidir. Beynəlxalq hava limanlarının inşası, 100 kilometrə demir yolunun çəkilməsi regionun logistik simasını tamamilə dəyişdirəcəkdir.

HƏRB MEYDANINDA SÖZÜNÜ DEYƏN AZƏRBAYCAN BU GÜN QURUCULUQ MEYDANINDA DA SÖZÜNÜ DEYİR

Hərb meydanında sözünü deyən Azərbaycan bu gün quruculuq meydanında da imza atdığı lahiyələri ilə sözünü deyir. İşğaldan azad olunan ərazilərdə böyük abadlıq-quruculuq işləri davam etdirilir. Bildiyimiz kimi, azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur yaşıl enerji zonası elan edilmişdir. Bu və ya digər layihələr çox böyük perspektivə malikdir. Azərbaycan dövləti postpandemiya və postkonflikt dövründə keyfiyyətə yeni olan və 2022-2030-cu illəri əhatə edən strateji inkişaf mərhələsinə daxil olub. Uğurla həyata keçirilən sosial-iqtisadi islahatlar milli iqtisadiyyatın davamlı inkişafını, müasir sosial-iqtisadi infrastruktur quruculuğu proseslərinin sürətlənməsini, insan kapitalının davamlı inkişafını təmin edir. Bildiyimiz kimi, qarşıya

İrəvanın mövqeyinə görə Moskvada yaranan QIÇIQ

yaxşılaşdırılması niyyətinin olduğunu təsdiqləyir. Həmçinin, Rusiya XİN rəhbərinin də, ölkəsinin də Cənubi Qafqazda və Yaxın Şərq kontekstində təhlükəsizliklə bağlı maraqları, maraqlı olduğu göz önündədir. Şimal-Cənub dəhlizinin praktiki icrası barədə maraqlanılması deyilənleri təsdiq edir. Eyni zamanda Türkiyədə baş verən dəhşətli zəlzələ də müzakirə mövzudur və görünür ermənilərin də kürküne birə salan elə budur. Onlar Rusiya ilə Azərbaycanın və Türkiyənin daha da yaxınlaşmasını həzm edə bilmirlər. Görünür elə bu yaxınlıq da erməni cəmiyyətində bir qıcıq yaradır. Bilirlər ki, danışıqların regional aspekti də var və Ermənistanla Azərbaycan arasındakı danışıqlara, sülh yolu ilə nizamlanma perspektivlərinə, o cümlədən dövlət sərhədinin müəyyən edilməsinə hesablanıb.

Sadalanın məqamlara görə, Lavrovun Bakıya səfərinə Ermənistanla özünəməxsus reaksiya verilir. Yene də ermənilər rusları xəyanətdə günahlandırır və hələ də buna hansı əsaslarının olduğunu nəinki sübut edə, heç fikirlərini əsaslandırma da bilmirlər. Sadəcə qorxurlar və səksəkə içərisindədirlər. Növbəti Xəyanətləri müqabilinə də böyük qardaşlarından müvafiq cavab alacaqları qorxusu ilə yaşayırlar və yanaşmaları da buna görə ancaq qorxu üzərindədir. Sərhədimizin intensiv atəşə tutulması da səbəbsiz deyil, xalqımıza düşmən kəsilənlər yanlışlıq etməsəydilər nədən qorxacaqdılar?

Suallar, maraqlı məqamlar çoxdur və hər kəsi düşündürməkdədir. Ən vacib sual isə, regionda baş verənlər fonunda Lavrovun səfərinin nə dərəcədə uğurlu olacağıdır. Görəsən, Bakı və Moskva nə barədə razılaşacaq? Hər halda nə barədə razılaşma olsa bunun bizə, xalqımıza xeyirli olacağı şübhə doğurmur. Çünki, hər zaman, hər məqamda xalqımızın milli maraqlarını üstün tutan, bu maraqlardan çıxış edən prezidentimiz var və hamı bilir ki, ölkə rəhbərimiz, cənab Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsi, qətiyyəti başqa variantın olmaması üçün yeterincədir.

Ermənistan Rusiyanın həmin ölkəyə bu zamana qədərki münasibətindən, səbr nümayiş etdirməsindən elə bu zamana qədər də sui istifadə edib. Etiraf edilməlidir ki, Ermənistanın elə Rusiyaya arxalanaraq hər məqamda regionda hədsizlik etməyə cəsərti çatdığı da bellidir. Bunu bütün dünya bilir ki, Rusiya olmadan Ermənistan heç nəyə qadir ola bilməzdi və ermənilər hər zaman rusları özlərinə arxa biliblər. Məsələ burasındadır ki, indi ermənilər məhz arxa bildikləri ruslara arxalarını çevirirlər. Rusiyaya sanksiya tətbiq edən Avropaya Ermənistanın meyl etməsi, hər addımda xəyanətə rəvac verməsi təbii ki, təsirsiz ötüşə bilməz. Hazırda Avropa İttifaqı ilə Ermənistan arasında münasibətlərdə baş verənlərdən əslində, Moskvanın "xoşuna gəlmədiyini" heç kim üçün sirr deyil. Bu baxımdan Rusiyanın səbr kəsinin dolması anlaşılındır. Elə Lavrovun səfərindən Ermənistanın qıcıqlanması da başadüşüləndir, çünki ermənilər yaxşı başa düşürlər ki, əməllərinin, xəyanətlərinin müqabilində Rusiya cavabsız qalmayacaq.

Bəli, Ermənistan tərəfi Avropa

İttifaqından Azərbaycana təzyiqlə əl kimi istifadə etmək niyyəti güdür. Söhbət belə bir təzyiqlin hansısa nəticə verəcəyindən getmir, Ermənistanın niyyətindən gedir. Yeni, ermənilər yene də hansısa qüvvələrdən, nədənsə "istifadə" arzusundadırlar, amma buna artıq nail olunmayacağını özləri də bilirlər, çünki Avropa da bu işğalçı ölkənin çirkin niyyətli olduğunu bilir, bunu etiraf etməsə də. Həmçinin ermənilər onu bilirlər, yaxud bilməlidirlər ki, Avropanın da öz maraqları var, bu maraqlar Ermənistanın maraqları deyil. Məsələ burasındadır ki, bu gün beynəlxalq arenada Moskva üçün ən kəskin və ən təhlükəli rəqiblərdən biri kimi Avropa İttifaqı ilə İrəvanın birləşərək Rusiyaya təsir göstərməyə çalışmasını ruslar həzm edə bilməz. Bunu yaxşı başa düşürlər və gec-tez başlarına müsibətlər gələcəyinə özləri də şəkk-şübhə etmirlər.

Heç şübhəsiz ki, Rusiya Azərbaycanın mövqeyini, özü də ədalətli mövqeyini, eyni zamanda hüquq sahibi olduğunu, haqlı olduğunu, həmçinin nüfuzunu, artıq söz sahibi olduğunu yüksək qiymətləndirir. Artıq Rusiyanın Azərbaycana münasibəti ermənilərin düşündükləri və arzuladıqları, ümid etdikləri kimi deyil. Rusiya proseslərinin üçtərəfli danışıqların ruhuna uyğun getməsinin tərəfdarıdır, hansısa qüvvələrin müdaxiləsinin yox. Bu baxımdan Rusiya ilə Ermənistan arasında mövcud diplomatik "soyuqluq" ən azından münaqişə həll olunana qədər, daha dəqiq desək, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi imzalanana qədər davam edəcək. Rusiya tərəfi də Azərbaycan tərəfi kimi sülh müqaviləsinin və onun şərtlərinin necə olmasını mükəmməl başa düşür. Əvvəla başa düşür ki, Azərbaycan öz haqlı tələblərindən geri çəkilməyəcək və istədiyinə nail olacaq, yeni ölkəmizin belə bir əzminin olması ruslar üçün bellidir. Digər tərəfdən də üçtərəfli razılaşmada Rusiya da iştirakçıdır və indi Ermənistan tərəfinin hansısa oyunçuları öz oyunlarına qatmaları Kreml üçün məqbul hesab edilmir. Ən azından, müqavilənin praktiki olaraq artıq razılaşdırılmış şərtlərinin icrasını Ermənistan bu qədər gecikdirir. Bir sözlə, nə böyük qardaş saydıqlarını böyük sayırlar, nə də hesab alırlar. Bununla yanaşı üstəlik məsələyə müdaxilə etməkdə Rusiyaya sanksiya tətbiq edənlər üçün şərait, zəmin yaradırlar. Bu isə, təbii ki, Moskvada anlaşılmazlığa və hətta müəyyən qıcığa da səbəb olur.

Sözsüz ki, Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Bakıya səfərinə görə ermənilər yuxularını qarışdırıblar. Ermənistan tərəfi artıq başa düşür ki, onların hədsizlikləri, özü də bu dəfə həm də Rusiyaya qarşı hədsizlikləri, yanlış mövqedə olmaları Moskvada əməlli-başlı qıcıq doğurub və Lavrovun Azərbaycana səfəri heç də təsadüfi deyil, məhz buna görədir. Əlbəttə ki, Rusiyanın XİN rəhbəri sözügedən məsələ ilə bağlı Bakıda müvafiq danışıqlar planlaşdırır və yaxın zamanda proseslərin buna uyğun cərəyan edəcəyinin də şahidi olacağıq. İrəvanın mövqeyinə görə Moskvada yaranan qıcıq şübhəsiz ki, Ermənistan üçün təsirsiz ötüşməyəcək.

İnam Hacıyev

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Bakıya səfərinin əlbəttə ki, səbəbləri var və heç də təsadüfi deyil. Şübhəsiz ki, Rusiyanın XİN rəhbərinin səfəri təkcə region ölkələrinin deyil, bütün dünyanın diqqət mərkəzindədir. Heç kim üçün artıq sirr deyil ki, Lavrovun bu səfərinin əsas səbəblərindən biri məhz Moskva ilə İrəvan arasında münasibətlərin ən azından pozulması və gərginliyin get-gedə artmasıdır, hansı ki, bu, elə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin son bəyanatlarında da aydın şəkildə öz əksini tapır.

Ermənistanla Rusiya arasında münasibətlərin pozulmasının da səbəbi var və bu, ilk növbədə işğalçı ölkənin ərazisində Avropa İttifaqı missiyasının mövcudluğudur. İki ölkə arasında gərginliyin artması əlbəttə ki, Kremlin məhz Ermənistanın buna yol verməsidir, hansı ki, bunu başda elə baş nazir Nikol Paşinyan olmaqla, bütün ermənilər hamıdan yaxşı bilirlər. Bilirlər ki, Rusiya Aİ missiyasının Ermənistanla mövcudluğunu təhlükə hesab edər və bunu həmin ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova da bəyan edib. O, hesab edir ki, Aİ

missiyasını "mülki" adlandırmaq çox çətindir. Zaxarova açıq şəkildə bildirir ki, sözügedən missiyanın ən əsas vəzifəsinin, ilk növbədə Rusiyanı Cənubi Qafqazda sıxışdırmaq olduğunu düşünür. Əslində, bunu təkcə o düşünmür, Rusiyanın qənaəti belədir və təhlükə deyiləndə elə bu nəzərdə tutulur. Elə hesab olunur ki, belə bir geosiyasi müdaxilə Avropanın Qafqaza soxulması üçün planlaşdırılıb. Belə bir planın isə rusların xoşuna gəlməsini düşünmək çox sadələşməyə olardı.

Hər şeydən əvvəl, Lavrov öz səfəri ilə hər iki ölkə arasında münasibətlərin daha da

Bütün sivil cəmiyyətlərdə insanın düşüncə, fikir və söz azadlığı var. İnsan fikrinə və düşüncəsinə müdaxilə mümkünsüzdür. Düşüncəsinin əmələ gətirilməsinə isə insanın ədəb-ərkanı, tərbiyəsi sərhəd qoyur. Bu sərhədləri bəzən din, bəzən siyasi gedişat, bəzən də cəmiyyətin sığınması müəyyən edə bilər. Amma olan və olacaq heç bir təsir insan düşüncəsinə müdaxiləyə qadir deyil. Təbii, təhlükəli düşüncə qəbul edilməz, əmələ çevrilmədikcə...

Demokratiyanın təməl prinsipi - söz azadlığı

Söz azadlığı və düşüncənin sərbəst ifadə edilməsi, problemsiz yayılması cəmiyyət üçün son dərəcə vacibdir. Fikir və söz azadlığı özlüyündə bir məqsəddir, fiziki və mənəvi azadlıq demokratik həyat tərzinin vacib elementidir. Düşüncə azadlığı indiki vəziyyətinə çatanaqədək ibtidai insan düşüncəsindən müasir insan hüququna qədər mərhələli dövr yaşayıb.

İnsan hüquqları iki əsas anlayışa əsaslanır – insan azadlığı və düşüncənin azadlığı. Yəni həm fiziki cəhətdən təhlükəsizlikdə olmaq, həm də fikir və düşüncə baxımından azad olmaq demokratik cəmiyyətdə insan hüquqlarının təməl qanunlarıdır. Bütün sivil cəmiyyətlərdə ləyaqəti alçaldan, pis rəftar və işgəncənin qadağan edilməsi, insanların fikir və inanclarının toxunulmazlığı, hüquqi sənədlər və demokratik konstitusiyalarla qorunur. Hər kəs, xüsusən də dövlət vətəndaşın qanuni hüquq və azadlıqlarına hörmət etməlidir.

Demokratiyanın təməl prinsipi-nə görə düşündüyünü qorxmadan dilə gətirə bilən cəmiyyət özünü azad hiss edir. Fikir və söz azadlığı bir çox fundamental hüquqlardan biridir və azadlığın həyata keçirilməsində bir növ açar rolunu oynayır. Düşüncə azadlığı insanın təməl haqqıdır və demokratik cəmiyyətin bərqərar olması üçün zəruridir.

Söz azadırsa

Fikir və söz azadlığı insanların öz fikir və mülahizələrinə görə qınanılmaması, öz düşüncəsini müxtəlif

şəklərdə ifadə etməsi

liberal və demokratik hüquqi dövlətdə fikir və düşüncə azadlığı təməl element kimi qəbul edilməlidir. Çünki fikir və söz azadlığı insan və düşüncə anlayışları ilə birlikdə qiymətləndirildikdə onun, əslində, bütün azadlıqların əsasını təşkil etdiyi görünür. Sözün azad olmadığı bir cəmiyyətdə insan azadlığından danışmaq gülməli olardı.

Hər hansı bir ölkənin daxili qanunvericiliyində söz, düşüncə və mətbuat azadlığının kifayət qədər təmin edilməyəcəyi düşünülürək, bu azadlıqlar beynəlxalq hüquq normalarına da daxil edilib, beynəlxalq müqavilələrin predmeti kimi qəbul edilir.

Düşünmək azaddır, bəs demək?

Hər kəsin öz fikir və mülahizələrini söz, yazı, şəkil və ya digər vasitələrlə ifadə etmək və yaymaq hüququ var

Söz azadlığı Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası və Konstitusiyamız ilə təmin edilən əsas hüquq və azadlıqlardan biridir. AİHM-in 10/1-ci maddəsinə əsasən, hər kəsin ifadə azadlığı hüququ vardır. Bu hüquq fikir və söz azadlığını, habelə dövlət orqanlarının müdaxiləsi olmadan məlumat və rəy almaq, yaymaq azadlığını təmin edir.

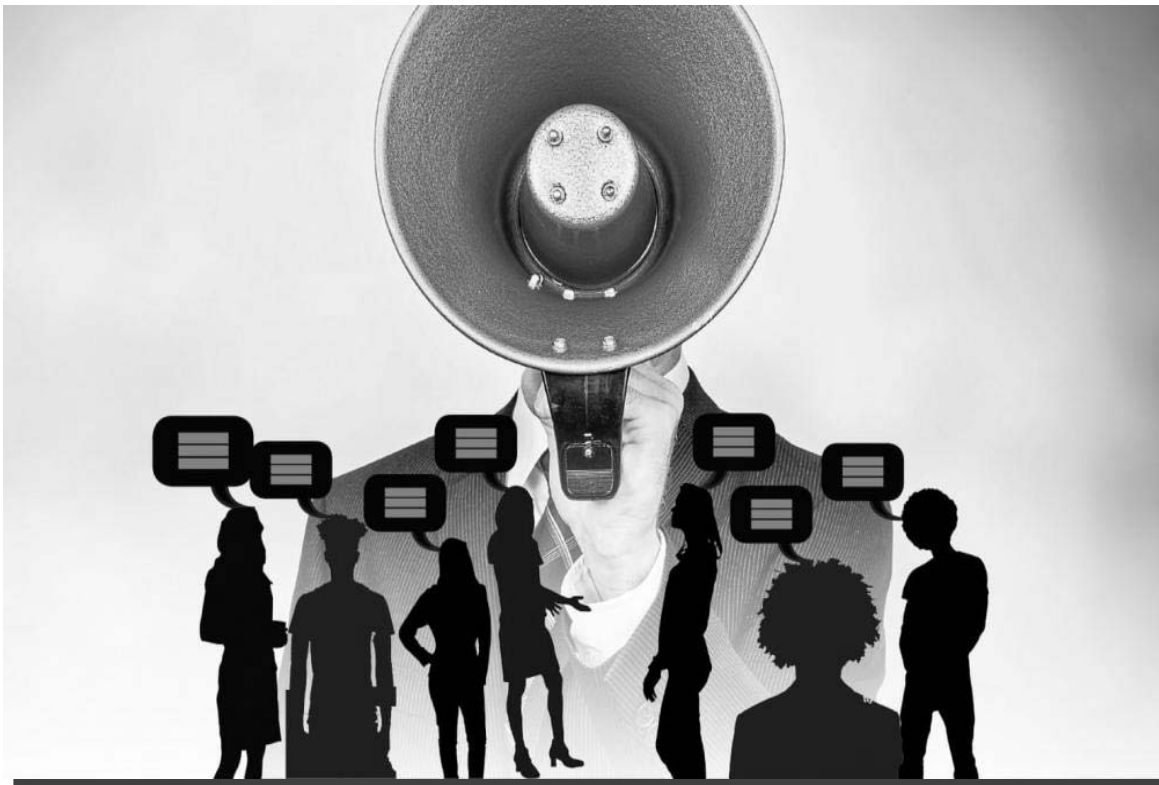
Söz azaddır, amma

Demokratik hüquqi dövlətdə söz azadlığının əhəmiyyəti danılmazdır və ona görə də söz və düşüncə azadlığının məhdudlaşdırılması məsələsinə həssaslıqla yanaşılmalıdır. Çünki söz azadlığını məhdudlaşdırmaq dolayısı ilə bir çox başqa azadlıqları məhdudlaşdırmaq

ətin tələblərini də pozmamalıdır.

Ancaq bu proses o qədər də asan olmayacaq. İnsanın azadlığı

ləri ilə bağlı qanunlar var. Dünyada müxtəlif qeyri-hökumət təşkilatları ölkələrdə mətbuat azadlığının olub-

yollarla – məsələn, sosial şəbəkələrdən müraciət, stand-up, mətbuat açıqlaması, kino və teatr kimi kütləvi müraciətə imkan verən sahələrdə sərbəst ifadə etməsi deməkdir.

İfade azadlığı hər cür siyasi, mədəni, iqtisadi və kommertiya düşüncələrinin təkə yazılı mətbuat vasitəsilə deyil, həm də bütün növ kommunikasiya üsulları –sayt, radio, televiziya və hazırda dünyanın ən mühüm ünsiyyət vasitələrindən biri olan internet vasitəsilə ifadəsinə əhatə edir. Fikir və söz azadlığı başqa insanların ləyaqətini alçaltmadıqca, dövlət təhlükəsizliyinə xələl gətirmədikcə, zərərli vərdişlərə təhrikə səsləmədikcə toxu-

deməkdir. Amma biz hüquqi dövlətdən danışırıqsa hər azadlığın bir məsuliyyəti və buna görə də hüquqi qarşılığı olduğunu da qəbul etməliyik. Bu səbəbdən ifadə azadlığının da sərhədləri olduğu qəbul edilməli və bu məhdudiyyətlər qanun çərçivəsində təyin edilməlidir.

Əslində, ifadə azadlığı demokratik cəmiyyətin əsas xüsusiyyətlərindən biri olsa da, bu azadlığı “vətəndaşın öyrənmək istədiyi hər şeyi bilmək hüququ var” kimi şərh etmək olmaz. İfade azadlığının müvafiq müddəalar çərçivəsində məhdudlaşdırılması qanunla müəyyən edilməlidir. Həmçinin bu məhdudiyyət demokratik cəmiyyə-

uğrunda mübarizənin birinci mərhələsi nizam-intizam axtarışıdır. İnsanlar arasında sülh və etimadın təmin edilməsi, onların azadlığının qorunması üçün müəyyən qanunqayda təbii qəbul edilən şərtlərdir, lakin bu qaydalar onların azadlığını məhdudlaşdırmamalı, düşüncə və fikir sərbəstliklərinə imkan yaratmalıdır.

Media və söz azadlığı

Söz azadlığının öz sərhədlərindən uzaqlaşma bilmə ehtimalına qarşı bəzi məhdudiyyətlər də mövcud olur. Dünya ölkələrinin hər birində bu məhdudiyyətlərin əhatə dairəsi və onların təyin edilməsi vasitə-

olmaması ilə bağlı müxtəlif meyarlar əsasında qiymətləndirmələr aparılır.

Məsələn, Sərhədsiz Reportyorlar hər il Mətbuat Azadlığı İndeksini dərc edir. Bu indeks 180 ölkədə jurnalistlər arasında keçirilən sorğu vasitəsilə plüralizm, media müstəqilliyi, media mühiti və özünü-senzura, qanunvericilik bazası, şəffafıq, xəbər və informasiya istehsalına dəstək verən infrastrukturun keyfiyyəti meyarlarına əsasən qiymətləndirilir.

Azərbaycanda azad media, fikir və söz azadlığı demokratik cəmiyyətin əsas şərtlərindən biri kimi qəbul edilir. Kütləvi informasiya vasitələri - qəzetlər, jurnallar, televiziya kanalları, radiolar, informasiyanın bu və ya digər formada yayıldığı digər vasitələr insanların fikir və söz azadlığını təmin edir.

Media cəmiyyətdə ictimai fikri, dövlətə inamı və sosial fəallığı formalaşdırmaqla yanaşı, həm də onlara yön verir. Medianın gündəmə gətirdiyi hər hansı bir mövzu ətrafında günlərlə, həftələrlə fikir mübadiləsi aparıla bilər. Bu mövzular yeni düşüncələrin yaranmasına, yeni fikirlərin meydana gəlməsinə səbəb olur. Bir fikir yüzlərlə insana tərəfindən fərqli qəbul edilə, fərqli izah edilə bilər. Birinin qara dediyyəni başqası ağ deyir, fikrini əsaslandırma, sübut edə bilər. Düşüncə və fikir azaddır. 4-cü hakimiyyət hesab olunan KİV dünyada demokratiya və informasiya azadlığının mühüm atributu hesab edilir. Kiminsə şərf-ləyaqətini alçaltmadıqca, dövləti və ictimai xadimləri təhqir etmədikcə, ictimaiyyətə zərərli fikirlər aşılamadıqca heç bir cəmiyyətdə heç kimin söz azadlığı əlindən alınmaz.

Lələ Mehralı

